

»Primus ego!« piše Kresu cinično. Zato omahne v kritičnem trenutku in izda, proda, zamenja načela za svoj »ego« in pa za naslovček »pl.« . . .

Stari Kres je izkušen mož, poštenjak, praktičen trgovec. Značilno je, da on edini nima pravega zaupanja v poslanca Dolžana. Ta sum odkrije svojemu sinu Josipu. Toda ta je še premlad, premalo izkušenj ima, da bi verjel očetu. Bržkone je bil Dolžan prvi človek, ki ga je varal. To spoznanje je bilo za Josipa Kresa drago; poplačati je je moral — s smrtjo. . .

In Melanija, ki smo jo gledali že v značaju Kresovem! Kako idealna, iskrena je njena ljubezen do Kresa. Skoro bi se čitatelj čudil, da se ona tako hitro vname za Kresa; zdi se nam tudi — saj ona slika podoba Kresovo! —, da Melanija bolj ljubi Kresa, nego Kres Melanijo. To je duša, kakršnih ne srečaš v vsaki ulici. Lepšega para si ne moremo misliti, kakor sta Kres in Melanija. Ni ju združila samo telesna lepota, ne samo denar, nego veliko bolj harmonija mišljenja in prepričanja. Baš nedostatek te dušne harmonije v modernih zakonih izobrazjenih krogov je predmet študijam modernih novelistov in dramatikov . . . V »Ljubezni in rodoljubju« ni bilo prostora takim vprašanjem. Tu sta Melanija in Kres »dve duši — ena misel« . . .

Kaj naj rečemo še o ostalih osebah? Čisto reliefno stopata pred čitatelja simpatična značaja: Orožen in Kočever. Prepričanje in iskreno prijateljstvo — ki ga politika tako rada skali! — ju veže s Kresom. Kočeverja pa veže z Minko vrhu tega še ljubezen. Mati Kresova pa je pasiven značaj, ki nikjer ne stopa v akcijo . . . V humoristični luči se nam kaže dolgočasni notar Škorec in pa odgojitelj in pesnik Muhovnik. Ta poslednji je pa že karikatura. Ostale osebe pa . . . no, kaj bi tratil besede? Kdor si prijatelj loposlovnega štiva v našem lepem jeziku, vzemi v roke tudi »Ljubezen in rodoljubje«, čitaj in uživaj ta umotvor, in ko si ga prečital, porečeš: »To je lepo, to je naše slovensko življenje, to je tudi poezija!«

(Konec prihodnjič.)

Aškerc.

Error typi. To je naslov latinskega epigrama Prešernovega, ki ga je naš pesnik sprožil v abecedni vojski in naperil proti Kopitarju. Glasi se pa ta zabavljivi distihon tako-le:

Ad proprium formante typum Zoiso, Kopitar, te,
Ex errore typi Zoilus alter ades.

Na slovenščino preložena bi se glasila ta zabavljica blizu tako-le:

Zois te je likal sicér po svojem kopitu, Kopitar,
Pa se mu skazilo je, Zoilus drugi si le.

Kako nam je razbrati podmislek te puščice? Da prav razumujemo etimološko figuro, na katero se naslanja zbadljivo izpremljanje z imenoma Zois in Zoilus, nam je najprej pogledati za etimologijo imena Zois, a potem pojasniti, kdo je bil Zoilus. — Izvaja pa se priimek Zois iz srednjelatinske besede „zoia“ (idem quod iocalia, monilia, gemmae, annuli aliaque id genus pretiosa. — Du Cange VI. 1808. — zoielli = lapides pretiosi, ibid.). — Odtod tedaj priimek baron Zois von Edelstein (Biser). Z ljudomiljem in plemenitostjo, s svojo vnetostjo za blaginjo dežele Kranjske in slovenskega naroda je pa Zois res popolnoma zaslužil svoj priimek; kajti bil je res pravi biser naše domovine, tisti demant, ki je obrusil in izlikal marsi-

kateri svetli kamenček v mozaiku tedanjega kranjskega prosvetništva. Kakor Vodniku in Linhartu, tako je bil tudi svojemu knjižničarju in tajniku Kopitarju ne samo mecen, ampak tudi mentor, ne samo dobrosrčen podpiratelj, ampak tudi iskren bodrilec in pospeševatelj.

Zoilus (Ζοῖλος) Amfipolijan pa je bil grški retor za Ptolemaja Fildelfa. Bil je spreten retor, izvežban v sofistiški premetenosti, v obče pa nemiren in zdražljiv čudak. Kot retor je bil Isokratovec, glede modroslovnega pravca pa cinik, a malenkostnega grajalca Homerjevih pesmi se je izkazal v devetih deklamacijah: Κατὰ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως λόγοι ἐνέα. Odtod je dobil tudi priimek Ὁμηρομάστιξ, t. j. bičavec Homerjev, zaradi hudega jezika in zbadljivega tona sploh pa ζῶων ῥητορικῶς t. j. retorski lajavec (pes). Iz za Zoilove dobe rabi to ime tudi kot sinekdoha in pomeni gobezdavega, zlohotnega grajalca, literarnega Terzita sploh. (Cf. Ovid, de remed. am. I. 365.: *Ingenium magni livor detractat Homeri; Quisquis es, ex illo, Zoïle, nomen habes*),

Zdaj si pa že lahko razberemo misel Prešernove zabavljičice. Ogorčeni pesnik, braneč pošteni odpor prijatelja Čopa proti oholosti Kopitarjevi, hoče reči: Dasiravno se je blagi Zois nadejal, da se mu posreči izlikati iz tebe biser, t. j. plemenit značaj, se mu vendar ni sponeslo, in mesto pravega lika se je izkristalil palik; ti nisi „zoiellus“ (draguljček), nego samo „Zoilus“ (literarni zabavljač). Zois je bil iskren pospeševatelj domačega slovstvenega razvoja, tebi pa ni do stvari; da le nasprotnika pobiješ in svojemu samoljubju ustrežeš, pa je dobro, naj si bo na plemenit ali neplemenit način. Ti si literarni divjak, kakor je bil Zoilus divjak med grškimi gramatikami in retorji, t. j. niti Aristarhovec niti Kratetovec, ne priznavajoč nobene avtoritete razen svoje.

Tako nekako mislim, da bi se dala parafrazovati omenjena Prešernova zabavljičica.

L. P.

Prešeren v švedščini! Po čudnem slučaju sem dobil te dni v roko poseben odtisk iz švedskih novin »Nordisk tidskrift« — kratek, nekaj strani obsegajoč essay o našem Prešernu iz peresa švedskega pisatelja Alfreda Jensena, ki se je mudil po potresu leta 1895. nekaj časa v Ljubljani. Naslov je spisu: *Prešérn, slovenernas nationalskald. En litteraturhistorisk studie af Alfred Jensen*; izšel pa je v imenovanih novinah l. 1895. na str. 595.—610. Z veliko radovednostjo sem vzel v roke drobní snopič, češ, kakšen je neki Prešeren v švedščini. Obžaloval sem, da se nisem nikdar učil tega jezika, no, pa šlo je vendar; smisel človek nazadnje že pogodi, pomagaje si z nemščino.

Za vvod je napisal g. Jensen kratko črtico o Slovencih in njih slovstvu; tu omenja prve naše pisatelje iz reformacijske dobe (Trubarja, Dalmatina in Bohoriča) in z nekaj besedami riše nadaljnji razvoj naše literaturice do Prešerna. Za tem sledi kratek življenjepís in estetičnokritična ocena našega pesnika, vpleteni so pa, kakor n. pr. pri Samhaberju, posamezni prevodi Prešernovih poezij. Prevedel je g. Jensen naslednje pesmi: *Dekletam* (*Himmelsk manna föll från ofvan* itd.), *Kám?* (*Hvart irrar du på fridlös stig?* itd.), *Zgubljená véra* (*Så himmelsk är ännu den glans* itd.), *Pévcu* (*Gif akt! — Hvem skingrar den natt, som på anden*